

(א) יבמות מו. סו: כתובות טז: גיטין מ: גדרים פו: (ב) כנח תהלה ג, (ג) שנכת קלה: וע"ז: (ד) [שכת קטן. וע"ג, (ה) [כי"צ ג,] (ו) לעיל לו: קדושין יא: כסות ג: (ז) כתובות סו., (ח) [דן] (א: ג,] (ט) [ד"ה עבד], (י) [ד"ה קונמות], (יא) [כתובות דף טז:], (יב) [גיטין דף מ:], (יג) [פסחים דף לו:], (יד) [נ"ע: חס' גיטין מ: ד"ה הקדש,] (ט) [ד"ה קונמות], (ז) ולא נרמ ונכא בקנין פירות כו. העתק מח"ג, (פ) אליבא דר"א היה עמוד לאמר דמי קף אם אית ליה תקנת אשא. העתק מחלפני גרסאות, (ז) ד"ה הסו,

תורה אור השלם
1. אף אם יום או יומים יעמוד לא יקם בי כספו הדא:

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה הקדש וכו' משום גול שכת הקדש מפקיע: (ב) תוס' ד"ה הקדש וכו' ולא חסור ע"ז ולא חסור אחר הס"ד:

רבינו חננאל

הקדש חמין הקדש חמין ושיחורור וכו'. חמין, כגון ישר' ששיעבוד חמצו לגוי והגיע שעת הביעור. לא אמרי' כיון דאשתעבד ליה לגוי דגוי הוא, אלא פקע שיעבודיה דגוי וחל עליה חסור חמין באבילה ובתנאה. הקדש קדושת הגוף הוא דקא מפקע דגריסין במסכת יבמות באיציטלא דמילתא. ואפי"ז דעמנא ליה לרבא בסוף גמרא חזין דחומתא לאו מילתא היא, מודה דאי גנעי במת כחכריבין הן ואסורין בתנאה קדושת הגוף. הלא תראה שאמרו במסכת תבואת אלא אמר רב אשי קונמות קאמרת, שני קונמות קדושת גריסין בנהו, כדרבא דאמר רבא הקדש חמין ושיחורור מפקיעין מידי שיעבוד. אבל הקדש שקדושת דמים לא מפקע שיעבודא כדתנן במסכת ערכין המקדש נבסיו והיתה עליו כתבואה אשה וכו' בלא שולין. שחרור דתנן בפרק השולחן גט לאשתו עבד שעשאו רבו אפותיקי לאחרים ושיחורור כול', עד כופין את רבו ושושורו בן חורין וכול'. וקומא לן כו' יהודה דסבר קניין פירות לאו בקנין הגוף דאמי, ולית הילכתא כו' אלעזר. והא דאמי אמימר איש ואשה שמכרו בביכסי מלוג לא עשו ולא כלום, כמאן כו' אלעזר. והתניא מי שחציו עבד וחציו בן חורין וכן עבד של שני שותפין כול', כו' אלעזר. ונראה לנו להעמיד דברי אלו התנאין כולן קודם תקנת אושא כי היכי דלא תיקשי לן הילכתא אחילכתא. מתני'. המכר אביו ואמו וכול'. התוקע לחבירו נותן לו סלע, ר' יהודה אומ' משום ר' יוסי הגלילי מנה. הרי מפורש במשנתנו כי מנה צורו הוא שקל הקדש, דתנן חמש סלעים של בן במנה צורי, שלשים של עבד. וסלע מדינה אלו הכספים שאמרו שמשקל כל אחד מהן כשש שערות. והלכת כהנא קמא שנותן לו סלע, והסלע ד' כספים מאלו הנקראין תומנאי, והוא חצי סכף.

הקדש. עשה שורו אפותיקי לבעל חובו וחור לזה זה והקדישו קדושת הגוף למנחה הפקיע שיעבודיה דמלוה ומותר למנחה ואין זו משום גול (א) ששנה הקדש מפקיעו הואיל ולא היה קנוי לו ממנח אלא עומד לגבות הימנו. ודוקא קדושת הגוף אצל קדושת דמים לא אלימי לאפקועי שיעבוד מלוה דתנן מוסיף מלוה עוד דינר ופודה את הנכסים האלו על מנת לשלם לאשה את כתובתה כו' במסכת ערכין (דף כג:). ומכריכי המת כקדושת הגוף דמי ומפקעי ונאסרין בהנאה: **חמץ**. נכרי שהלוה את ישראל על חמצו ולא הרהינו אצלו דמחוסר גוצינא שהיה עומד החמץ צביטו של ישראל ואין לנכרי עליו אלא שיעבוד כשנא עת ציעורו מפקיע חסור החמץ את שיעבוד הנכרי וחייב ישראל לנצרו. והא דתנן בפסחים (דף ל:): נכרי שהלוה לישראל על חמצו מותר בהנאה לאחר הפסק מוקי לה רבא התס' בשהרהינו אצלו שנתנו במשכון ציד נכרי ללא מחוסר גוצינא ולאו שיעבוד אלא קנייה ממנח: **שחרור**. עשה עבדו אפותיקי ושחררו הלוה משחרר וגובה זה חובו ממכון אחר: לוי לאו פקע **קנסתא דאושא**. ושיעבודיה דבעל כשאר קנין פירות דעלמא הוא ובקנין פירות דעלמא פליגי: **המוכר עבדו**. עבד כנעני לאחר: **ופסק**. המוכר עם הלווקח ע"מ שישמנו עוד שלשים יום: **ראשון ישנו בדין יום או יומים**. אם הכהו צמוך שלשים יום הללו ולא נחת ידו אלא עמד יום או יומים חי אינו נהרג דכתיב (שמות כא) אף אם יום או יומים וגו' אצל שני אם הכהו צמוך שלשים יום הללו שהיה צבית לראשון אינו בדין יום או יומים ונהרג עליו אפי' מת מחולי זה לסוף שלש שנים דקנין פירות שהוא קנין לראשון בקנין הגוף דמי ולא דשני הוא: **איש ואשה**. אפי' מכרו שניהם כאחד: **לא עשו ולא כלום**. שאינו לא לזה ולא לזה ואם מת אחד מהם זה הנשאר מוציא מידי הלקוחות. ולא דמי לשותפין דעלמא דהתם יש לזה חלק בכולו ליטול חצי וכן לזה אצל הכא כולן קנויין לה לגוף וכולן קנויין לו לפירות וליכא

מיחד לא לזה ולא לזה: **ראשי אנרים**. כ"ד הן שהעבד יואל בהן למירות כפ"ק דקדושין (דף כה:). **בתנאי' הסוקע לחציו**. הכהו על אצו לשון מורי. ל"א חוקע ממנח: **נוסן לו סלע**. משום צושמ: **סטר**. על הלחי כמו הסוטר לעו של ישראל בטההדרין (דף נח:): **גרט**. משך. ובכורות (דף לה) שמעתי לשון פוגם: זה

ישנו בדין יום או יומים קסבר קנין פירות בקנין הגוף דמי. ואפי"ג דגני שן ועין אין יואל לא לאיש ולא לאשה משום דאין לו כח לשחרר קנין הגוף של אשה אצל בדין יום או יומים שהוא תחתיו ויש לו כח לרדותו לעשות מלאכתו כצדא הוא שהיה בדין יום או יומים מאחר דקנין פירות בקנין הגוף דמי והכ"ר יתכן כו' צרוך מפרש דלר"מ נמי יואל בשן ועין לאיש ולעיל גרסי' ואיבעית איתא דכ"ע לית להו תקנתא דאושא ובפלוגמא דהני תנאי' כו' (י) וההיא דקמתי לאשה ולא לאיש כו' יהודה וההיא דקמתי לא לאיש ולא לאשה כו"א דלמר שניהם אינן בדין יום או יומים שניהם שניהם יחד אינם יכולין למוכרו לו ועבד מלוג אין מיחד לשניהם שניהם שניהם יחד וכן קרוי צעלים ואפילו שניהם יחד אינם יכולין לשחררו ומשום ה"ק (י) לית להו תקנה דאושא דאפי' מכרו שניהם יחד אין מכירה כלל ואם מכרה האשה ומתגרשה אפי"פ שהכל לאשה אין ללווקח כלום בה שהרי כשמכרה היו כאלם המוכר דבר שאין שלו הלכן לא שייך אליבא דר"א כלל תקנה דאושא דלר"א לא כריכא לתקנה דאושא דלא שייך תקנת אושא אלא היכא שאם מכרה ומתגרשה הוה ללווקח ואם מתה הבעל מוציא דשניהו קודם ללווקחים כדאיתא ביש נוחלין (ב"ב דף קלט: ושם):

כמאן אורא הא דאמר אמימר ב'. נראה דמכירה יליף משחרור דשחרור הוא כעין מכירה דאי מדין יום או יומים יליף אמאי אכטריך בסקמון גבי שחרור עבדו המיוחד לו: **איש ואשה שמכרו בנכסי מלוג**. פירש בקונטרס דלא דמי לשותפות דעלמא דהתם יש לזה חלק בכולו ליטול חצי וכן לזה אצל הכא כולן קנויין לה לגוף וכולן קנויין לו לפירות וליכא מייוחד לא לו ולא לה ובענין זה י"ל עבד של שני שותפין דסקמון שלהו הגוף ולזה הפירות וכן חלצו עבד וחלצו בן חורין נמי כגון שנתן לו כל דמיו ואין מעוכב אלא גט שחרור להיות מותר צבת חורין:

החובל פרק שמיני בבא קמא

צ.

הקדש חמין ושיחורור מפקיעין מידי שיעבוד. אם עשה שורו אפותיקי והקדישו למנחה ולאו דוקא הקדש דה"ה כל חסורין שהן ראויים לפקוע כגון אינטלא דמילתא דפרסוה אמיתא דיענות (ד' סו: ושם^(ט)) וכגון קונמות דפרק אפי"פ (כתובות ד' טז: ושם^(י)) דיחין שיש לחסור כח לחול שעה אחת דרבא לטעמיה דלמר בפרק כל שעה (פסחים ד' לה). ב"ב מכאן ולהנא הוא גובה ופסיר מקדיש [הלוה] ומו לא פקע בטרופת ב"ב אצל קדושת דמים כי היכי דפקעה על ידי פדיון פקע נמי בטרופת ב"ב כדאשכחן בשדה [מקנה] כשהקדישה לוקח חזרת לבעלים ציבול שאין כח להקדש בקדושת דמים יותר מן המקדיש וכי פקע כח מקדיש פקע כח הקדש והיינו טעמא דחמץ והיינו טעמא דשחרור ויצי"א מציא ראייה הגוף דמי רבי יהודה אומר שני ישנו בדין יום או יומים מפני שהוא קסבר קנין פירות בקנין יום או יומים מפני שהוא כספו קסבר^(י) קנין פירות לאו בקנין הגוף דמי רבי יוסי אומר שניהם ישנן בדין יום או יומים זה מפני שהוא תחתיו וזה מפני שהוא כספו מספקא ליה קנין פירות אי בקנין הגוף דמי אי לאו בקנין הגוף דמי (י) וספק נפשות להקל רבי אליעזר אומר שניהם אינן בדין יום או יומים זה לפי שאינו תחתיו וזה לפי שאינו כספו אמר רבא מ"ט דרבי אליעזר אמר קרא יכי כספו הוא כספו המיוחד לו כמאן אזלא הא (י) דאמר אמימר דאיש ואשה שמכרו בנכסי מלוג לא עשו ולא כלום כמאן כרבי אליעזר מאן תנא להא דת"ר מי שחציו עבד וחציו בן חורין וכן עבד של שני שותפין אין יוצאין בראשי אברים שאינן חוזרין אמר ליה רב מרדכי לרב אשי הכי אמרי משמיה דרבא ר' אליעזר היא מי לא אמר ר' אליעזר כספו המיוחד לו הכא נמי יעבדו המיוחד לו: **בתנאי' ה' התוקע לחבירו נותן לו סלע** רבי יהודה אומר משום ר' יוסי הגלילי מנה (י) הסטרו נותן לו מאתים וזו לאחר ידו נותן לו ארבע מאות וזו צרם באזנו תלש בשערו (י) רקק והגיע בו רוקו העביר טליתו ממנו פרע ראש האשה בשוק נותן לו ארבע מאות וזו זה

דאלמוה וכן צריש המדיר (שם דף ע). אלמוה רבנן לשיעבודא דאשה ואין יכול להדירה דפריך וכיון דמשועבד לה היכי מצי מדיר לה והמנן קונם שאני עושה לפיך כו' וביצמות פרק אלמנה (דף סו:): גבי אינטלא דמילתא לא אלמוה רבנן לשיעבודה דאשה אלא אמרינן דנאכר כי פרסוה אמיתא וי"ל דיש מקומות שצריך לאלם כח הבעל וכח האשה יותר ממקום אחר: **רבי מאיר אומר ראשון בדין יום או יומים קסבר קנין פירות בקנין הגוף דמי**. ואפי"ג דגני שן ועין אין יואל לא לאיש ולא לאשה משום דאין לו כח לשחרר קנין הגוף של אשה אצל בדין יום או יומים שהוא תחתיו ויש לו כח לרדותו לעשות מלאכתו כצדא הוא שהיה בדין יום או יומים מאחר דקנין פירות בקנין הגוף דמי והכ"ר יתכן כו' צרוך מפרש דלר"מ נמי יואל בשן ועין לאיש ולעיל גרסי' ואיבעית איתא דכ"ע לית להו תקנתא דאושא ובפלוגמא דהני תנאי' כו' (י) וההיא דקמתי לאשה ולא לאיש כו' יהודה וההיא דקמתי לא לאיש ולא לאשה כו"א דלמר שניהם אינן בדין יום או יומים שניהם שניהם יחד אינם יכולין למוכרו לו ועבד מלוג אין מיחד לשניהם שניהם שניהם יחד וכן קרוי צעלים ואפילו שניהם יחד אינם יכולין לשחררו ומשום ה"ק (י) לית להו תקנה דאושא דאפי' מכרו שניהם יחד אין מכירה כלל ואם מכרה האשה ומתגרשה אפי"פ שהכל לאשה אין ללווקח כלום בה שהרי כשמכרה היו כאלם המוכר דבר שאין שלו הלכן לא שייך אליבא דר"א כלל תקנה דאושא דלר"א לא כריכא לתקנה דאושא דלא שייך תקנת אושא אלא היכא שאם מכרה ומתגרשה הוה ללווקח ואם מתה הבעל מוציא דשניהו קודם ללווקחים כדאיתא ביש נוחלין (ב"ב דף קלט: ושם): **כמאן אורא הא דאמר אמימר ב'**. נראה דמכירה יליף משחרור דשחרור הוא כעין מכירה דאי מדין יום או יומים יליף אמאי אכטריך בסקמון גבי שחרור עבדו המיוחד לו: **איש ואשה שמכרו בנכסי מלוג**. פירש בקונטרס דלא דמי לשותפות דעלמא דהתם יש לזה חלק בכולו ליטול חצי וכן לזה אצל הכא כולן קנויין לה לגוף וכולן קנויין לו לפירות וליכא מייוחד לא לו ולא לה ובענין זה י"ל עבד של שני שותפין דסקמון שלהו הגוף ולזה הפירות וכן חלצו עבד וחלצו בן חורין נמי כגון שנתן לו כל דמיו ואין מעוכב אלא גט שחרור להיות מותר צבת חורין:

ד"ק סופיה דקרא, לא יוקם כי כספו הוא, למי שהוא קנוי לגופו היו עבד (שם), שניהם ישנן כו'.

ופטורין, דספק נפשות דבעלים שהסירו ומי נהרג מהם, להקל, דנפקא לן מושטפו העדה והאילו העדה (שם), שניהם אינן וגו'. כלומר שניהם שהסירו ונהרגין, זה, אחריו, לפי שאינו תחתיו, וזה, הראשון, לפי שאינו עכשיו כספו, שהרי מכרו (שם), כי כספו הוא. מיומר הוא, דמה נמנית טעם הוי כריך ליתן דבר ולומר לא יוקם לפי שסכפו הוא, אי נמי מדמני למיכנז כי כסף הוא (שם), התוקע לחבירו. המכאיו כנגד אצו (לעיל יז): כנאון, לשון רבינו הלוי ורבינו הוקן למדת שהסכו אלא האון (קדושין יא:): המכא את מכרו כנאון, לשון מורי כנ"ק, וכלן שמעתי חוקע ממנח, שמקע כפיו כנאון, ורואה ללשון מורי כנ"ק וכלן שמעתי אל תהי בתוקעי קף (משלי כג) שמכיס כנסם על קף מתריסה להיות ערבים בשביל לחסור (בבבא זח:): נותן לו סלע. דמי נושמו, לכו צער ומוק ורפוי אם ישום שם (לעיל יז): קי שעורו דמי נושמו לאלם ציטוי (קדושין יא:).

עין משפט ונר מצוה

עין א"י פ"ח מהלכות ערכין הל' יד ופ"ח מהלכות מלוה הלו' ו' ופ"ח מהלכות מדרים הלכה י' סמג עשין ז' קלג טו"ש"ע ח"מ ס' קח ספיף ז':

עין ב' מ"י פ"ח מהלכות עבדים הלכה טו סמג עשין פו טו"ש"ע שם ספיף ו' וטו"ש"ע י"ד ס' רסו ספיף סח:

עין ג' מ"י פ"ב מהל' רואה הלכה טו:

ע"פ ד' מ"י פ"ב מהל' אסות הלכה טו ופוסק מבין קיים וע"פ סמג עשין מח טו"ש"ע אה"ע ס' ז' ספיף יג:

פ' ה' מ"י פ"ה מהל' עבדים הלכה טו סמג עשין פו טו"ש"ע י"ד ס' רסו ספיף לו:

פ' ז' ח' מ"י פ"ג מהל' חובל ומוק הלה ט סמג עשין פו טו"ש"ע ח"מ ס' תכ ספיף מא:

מוסף רש"י

הקדש חמין ושיחורור מפקיעין מידי שעבוד. הקדש, כגון שעבוד שורו לבעל חוב וחור והקדשו, מפקיע שעבוד ההלוה וגובה חובו ממקום אחר ובעל חוב לקרן ואילו גול, דלא הוי קני ליה אלא לגוצינא בעלמא, ודוקא קדושת הגוף אכל קדושת דמים בדנק היתא לא מפקיע שעבוד, כדתנן ערכין (כז): ומוסף עוד דינר ופודה את הנכסים הללו כו' (כתובות טז):

וכע"ז יבמות מו. ונדרים פ' גיטין טז. מתן, אם עשה חמאן אפותיקי לעבד כוכבים וכו' הוא מונח בידו של ישראל ואלו שש עשות על ערס הספק, פקע שעבוד העי"ס הואיל ולא היו ממנח ידויה ויציב לבערו (יבמות מו. ונדרים) כתובות ונדרים פ' גיטין טז. ושחרור, עשה עבדו אפותיקי ושחררו הלוה משחרר, חוה גובה חובו ומקום אחר (כתובות טז) ופקע ממנו של מלוה (יבמות מו). על מנת שישמשו. למוכר (רש"י ב"ב ג). ראשון. אם הכהו ומת לסוף שני ימים מתמתה הכאה זו, ישנו בדין יום או יומים. יעמוד לא יוקם ופטור, דלאו מכה הראלן חציו אם מתמתה מכה זה מת אפילו לסוף שנה נהרג, כדנפקא לן מוקפה אספה, מלמד שמושגים אצו כו', מפני שהדוא תחתיו. עדין כל יום ויום ויבטע ומת תחת ידו ומת קרינא ביה, אלא שהי, הלווקח אינו בדין יום או יומים, אם הכהו ומת, אלא הורגין אותו, דעבד כנעני כגר ישראל לכל דבריו, דגמר לה לה משה (שם).

קסבר, ר' מאיר, קנין פירות. דהיינו משמש עבד כל שלשים יום, כלומר הגוף דמי. ואצו חלצו קנה גופו, ואצו שאין לו פירות אין קנין הגוף שיש לו בעבד כלום, דאין גופו עומד לפירותיו, והלכן ראשון קרי אצו (שם). ר' יהודה אומר.